

НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

ДСТУ 18323:20__
(ISO 18323:2015, IDT)
(Проект, перша редакція)

ВИРОБИ ЮВЕЛІРНІ.
СПОЖИВАЦЬКА ДОВІРА В ІНДУСТРІЇ АЛМАЗІВ

Київ
ДП "УкрНДНЦ"

20__

прДСТУ 18323:20__ (ISO 18323:2015, IDT) (1 ред.)

ПЕРЕДМОВА

1 РОЗРОБЛЕНО: Технічний комітет стандартизації "Ювелірна промисловість" (ТК 186)

2 ПРИЙНЯТО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ: наказ Державного підприємства "Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості" від "___" _____ 20__ р. № ___ з 20___.__.

3 Національний стандарт прийнято методом перекладу міжнародного стандарту ISO 18323:2015 "Jewellery – Consumer confidence in the diamond industry" ("Вироби ювелірні – Споживацька довіра в індустрії алмазів")

Ступінь відповідності – ідентичний (IDT)

Переклад з англійської (en)

Авторські права на міжнародний стандарт ISO 18323:2015 належать ISO (Міжнародна організація зі стандартизації).

4 Цей стандарт розроблено згідно з правилами, установленими в національній стандартизації України

5 УВЕДЕНО ВПЕРШЕ

Право власності на цей національний стандарт належить державі.
Заборонено повністю чи частково видавати, відтворювати
задля розповсюдження і розповсюджувати як офіційне видання
цей національний стандарт або його частини на будь-яких носіях інформації
без дозволу ДП "УкрНДНЦ" чи уповноваженої ним особи

ДП "УкрНДНЦ", 20__

ЗМІСТ

	С.
1 Сфера застосування	1
2 Терміни та визначення понять	1
2.12 Характеристики	4
2.13 Облагородження	5
2.14 Документація	6
3 Розкриття інформації	6
3.1 Зловживання термінологією	6
3.2 Алмаз	7
3.3 Облагороджений алмаз	7
3.4 Синтетичний алмаз	7
3.5 Складений камінь	7
3.6 Імітації алмаза	8
3.7 Дорогоцінні камені, які можуть бути неправдиво подані як алмази	8
4 Глосарій	8
4.1 Загальна частина	8
4.2 Можливе облагородження алмазів, яке повинно бути розкрито.....	9
4.3 Речовини та камені, які можуть бути неправдиво подані як алмази	9
4.3.1 Загальна частина	9
4.3.2 Синтетичні алмази	9
4.3.3 Інші синтетичні камені	9
4.3.4 Штучні камені	10
4.3.5 Складені камені	10
4.3.6 Скло	10
4.3.7 Дорогоцінні камені, які можуть бути неправдиво подані як алмази	10
Додаток НА (довідковий) Документи про якість огранованих алмазів	11
Додаток НБ (довідковий) Інформація про національні примітки.....	12
Додаток НВ (довідковий) Бібліографія.....	13

НАЦІОНАЛЬНИЙ ВСТУП

Цей національний стандарт ДСТУ ISO 18323:20__ (ISO 18323:2015, IDT) "Вироби ювелірні. Споживацька довіра в індустрії алмазів" – ідентичний з ISO 18323:2015 (версія en) "Jewellery – Consumer confidence in the diamond industry".

Технічний комітет стандартизації, відповідальний за цей стандарт в Україні – ТК 186 "Ювелірна промисловість".

У цьому національному стандарті зазначено вимоги, які відповідають законодавству України.

До стандарту внесено такі редакційні зміни:

- у назві тире замінено на крапку;
- слова "цей міжнародний стандарт", "цей документ" замінено на "цей стандарт";
- змінено нумерацію сторінок;
- вилучено структурний елемент "Передмова" ("Foreword") міжнародного стандарту ISO 18323:2015 та довідкову інформацію щодо авторського права, наведену в міжнародному стандарті ISO 18323:2015 перед "Передмовою";
- з титульного аркуша вилучено назву міжнародного стандарту ISO 18323:2015 французькою мовою;
- у 2.2, 2.10 подано національні примітки, які долучено безпосередньо до пунктів, яких вони стосуються, та позначено однією вертикальною рисою на лівому березі сторінки і написом "Національна примітка" (перелік національних приміток наведено у національному додатку НБ);
- долучено довідковий національний додаток НА (Документи про якість огранованих алмазів), який не суперечить положенням ISO 18323:2015, є узгодженим з національними правилами атестації дорогоцінного каміння, положеннями національних актів законодавства

щодо реалізації прав споживачів на отримання достовірної інформації про якість товарів, відповідає потребам користувачів у належному інформуванні про характеристики алмазів у складі ювелірних виробів, на основі якого формується довіра споживачів до цих виробів, торгівлі та промисловості.

Зміни до міжнародного стандарту ISO 18323:2015 з моменту його прийняття не вносились.

Національні структурні елементи цього стандарту ("Титульний аркуш", "Передмова", "Національний вступ", "Назва", "Бібліографічні дані", національні додатки) та терміни у розділі "Терміни та визначення понять" цього стандарту оформлено згідно з вимогами національної стандартизації України, структурний елемент "Зміст" подано відповідно до вмісту цього стандарту.

У національному додатку НВ "Бібліографія" подано перелік документів, наведених у структурному елементі "Бібліографія" міжнародного стандарту ISO 18323:2015; зміст бібліографічних описів документів, мову, якою їх подано (англійська), і посилання на адреси в мережі "Інтернет", за якими можна отримати доступ до цих документів, збережено відповідно до відомостей, наведених у міжнародному стандарті ISO 18323:2015.

Стандарт прийнято з метою виконання вимог законодавства щодо забезпечення прав та інтересів споживачів та запобігання підприємницькій практиці, що вводить споживача в оману.

Копії нормативних документів, на які є посилання в цьому стандарті, можна отримати в Національному фонді нормативних документів.

ВСТУП до ISO 18323:2015

Алмаз є мінералом; він утворюється і росте в умовах природних геологічних процесів.

Для формування довіри споживачів до тих виробів, які вони купують, ювелірна промисловість має покладатись на достовірність і прозорість інформації про свою продукцію. Споживачі не завжди мають відомості технічної експертизи для точного уявлення про походження алмазів та процеси їх обробки і, як наслідок, покладаються на маркування та опис виробів, а також на інформацію, отриману від продавця.

Сучасний розвиток нових технологій в індустрії алмазів створив для споживачів ситуацію, за якої на ринку з'явилась велика кількість синтетичних алмазів, що виготовляються у заводських умовах або в лабораторії (див. 2.4, примітка 3). Вони мають ті самі хімічний склад та фізичні (у тому числі оптичні) властивості, що й алмази, а також ту саму кристалічну структуру, але остання внаслідок відмінностей у ростовому середовищі характеризується деякими особливостями, що виявляються на атомарному рівні.

Основною проблемою індустрії алмазів є те, що без чіткого та достовірного маркування синтетичних алмазів, кількість яких зростає на ринку, споживач не може отримати точну інформацію про вид виробу, який йому пропонують. Тоді як походження та маркування природних алмазів відомі достатньо широко, споживач менше ознайомлений з різноманітністю термінів, які продавці використовують для опису синтетичних алмазів.

Виробники огранованих природних алмазів занепокоєні тим, що споживач може несвідомо купити синтетичний алмаз або інший продукт, вважаючи, що він є природним алмазом. З іншої сторони, виробникам синтетичних алмазів не потрібно, щоб їхню продукцію розглядали як

дешеву альтернативу природному алмазу або як продукт, який споживачі купуватимуть тільки у тому разі, якщо вони не повністю усвідомлюють його походження.

Враховуючи, що сьогодні синтетичні алмази використовують у ювелірних виробках, в інтересах обох секторів ринку є те, щоб споживачі мали можливість приймати обґрунтовані рішення щодо своїх покупок.

Цей стандарт розроблено спеціально для розуміння і вирішення споживачами проблемних питань шляхом встановлення чітких і точних правил щодо прийнятої номенклатури.

Стандарт базується в основному на існуючих документах саморегулювання галузі та маркування каменів, які на добровільних засадах застосовуються промисловістю для опису алмазів, облагороджених алмазів, синтетичних алмазів, складених алмазів та імітацій алмазів.

Наступні визначення наводяться для усвідомлення того, як розуміти положення міжнародного стандарту ISO та інших нормативних документів ISO (TS, PAS, IWA):

- "повинен" означає вимогу;
- "рекомендовано" вказує на рекомендацію;
- "може" означає, що щось допускається;
- "може бути" використовується для позначення того, що щось можливо, наприклад, що організація або особа може щось зробити.

Директиви ISO/IEC, частина 2 (шосте видання, 2011), пункт 3.3.1, визначають вимогу так: "вираз у змісті документа, який містить положення, що підлягають виконанню відповідно до документа і від яких не допускається жодних відхилень".

Директиви ISO/IEC, частина 2 (шосте видання, 2011), пункт 3.3.2, визначають рекомендацію наступним чином: "вираз у змісті документа,

прДСТУ 18323:20__ (ISO 18323:2015, IDT) (1 ред.)

який вказує на те, що серед кількох можливостей одна, зокрема, рекомендована як найбільш придатна, не згадуючи або не виключаючи інших, або що певний курс дій є кращим, але не обов'язковим, або що (у негативній формі) певна можливість або хід дій є застарілим, але не забороненим".

НАЦІОНАЛЬНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

ВИРОБИ ЮВЕЛІРНІ. Споживацька довіра в індустрії алмазів

JEWELLERY. Consumer confidence in the diamond industry

Чинний від _____

1 СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

Цей стандарт визначає дозволена термінологію та зміст опису алмазів для алмазної індустрії і спеціально розроблений таким чином, щоб бути зрозумілим споживачем. Цей стандарт також містить ряд визначень, які мають на меті забезпечити додаткові пояснення для торговців та підтримувати споживацьку довіру в індустрії алмазів у цілому.

Цей стандарт охоплює номенклатуру, яка має використовуватися тими, хто займається купівлею та продажем алмазів, облагороджених алмазів, синтетичних алмазів, складених алмазів та імітацій алмазів.

2 ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ

Нижче подано терміни, вжиті в цьому стандарті, та визначення позначених ними понять.

2.1 природний (*natural*)

сформований повністю природою без втручання людини під час утворення

2.2 алмаз (*diamond*)

мінерал, що складається переважно з вуглецю, кристалізований в ізометричній (кубічній) сингонії; його твердість за шкалою Мооса становить 10, густина – приблизно 3,52, а показник заломлення – приблизно 2,42

Примітка 1. Найменування мінералу "алмаз" без додаткових визначень завжди означає "природний алмаз". Ці два терміни еквівалентні і мають однакове значення.

Національна примітка

В Україні також використовують термін-синонім "діамант"

2.3 облагороджений алмаз (*treated diamond*)

алмаз, оброблений за будь-якого людського втручання відмінним способом, ніж ограновування, полірування, очищення поверхні та оправлення з метою постійної або тимчасової зміни його зовнішнього вигляду

2.4 синтетичний алмаз (*synthetic diamond*); лабораторно-вирощений алмаз (*laboratory-grown diamond*); лабораторно-створений алмаз (*laboratory-created diamond*)

штучна речовина, що має практично ідентичний хімічний склад, кристалічну структуру і фізичні властивості (включаючи оптичні), як і алмаз

Примітка 1. Англійські терміни "лабораторно-створений алмаз" або "лабораторно-вирощений алмаз" можуть бути застосовані як синоніми терміна "синтетичний алмаз". У випадках, коли прямий переклад англійських термінів "лабораторно-створений алмаз" або "лабораторно-вирощений алмаз" є не прийнятним, може використовуватись лише термін "синтетичний алмаз".

Примітка 2. Скорочення, такі як "лаб.-вирощений", "лаб.-створений", "лаб.-алмаз" або "синт. алмаз" не повинні використовуватися.

Примітка 3. Слово "лабораторія" означає місце, де виробляються синтетичні алмази. Не слід плутати з гемологічною лабораторією, яка проводить дослідження, аутентифікацію, ідентифікацію, класифікування (атестацію) алмазів.

2.5 композитний камінь (*composite stone*); складений камінь (*assembled stone*)

камінь, складений із двох або більше частин

2.6 брильянт (*brilliant*)

огранування алмаза кругле за формою з брильянтовим стилем огранування

2.7 штучний камінь (*artificial stone*)

кристалічний камінь, створений людиною, який не має природного аналога

2.8 імітація алмаза (*imitation of diamond*); штучний замітник алмаза (*diamond simulant*)

будь-яка штучна речовина, яка використовується для імітування зовнішнього вигляду алмаза (2.2)

див. 3.6

2.9 камінь (*stone*)

дорогоцінні камені (включаючи алмази), облагороджені дорогоцінні камені, синтетичні камені, складені камені та штучні камені, придатні для використання в ювелірних виробках

2.10 дорогоцінний камінь (*gemstone*)

природний мінерал необроблений, огранований та/або полірований, що використовується в ювелірних виробках завдяки поєднанню властивостей краси, рідкості та цінності

Примітка 1. "Дорогоцінний камінь" може бути асоційовано з термінами "коштовний", "справжній", "непідробний", "натуральний".

Національна примітка

В Україні до дорогоцінних каменів відносять не тільки природні мінерали за певним переліком, визначеним законодавством, а й їхні синтетичні аналоги.

2.11 дорогоцінний (*gem*)

дорогоцінний камінь та/або природна органічна речовина, що використовується в ювелірних виробках завдяки поєднанню властивостей краси, рідкості та цінності

Примітка 1. Термін "дорогоцінний" може бути асоційовано з термінами "коштовний", "справжній", "непідробний", "натуральний".

2.12 Характеристики (*characteristics*)

2.12.1 чистота (*clarity*)

відносна відсутність або наявність внутрішніх дефектів/включень та зовнішніх дефектів/недоліків поверхні

2.12.2 колір (*colour*)

відносна відсутність або наявність колірного тону, насиченості та світлості за стандартизованих умов спостереження

2.12.3 огранування (*cut*)

включає форму, пропорції, симетрію та поліровку

2.12.4 карат (*carat*)

одиниця маси

Примітка 1. Один карат дорівнює 200 мг (0,20 г).

2.12.5 форма (*shape*)

контур огранованого каменя, який видно під час його огляду в напрямку, перпендикулярному до верхньої грані/площадки

2.12.6 загальна маса (*total weight*)

сукупна маса кількох алмазів, сукупна маса кількох облагороджених алмазів, сукупна маса кількох синтетичних алмазів або сукупна маса кількох імітацій алмазів

Примітка 1. У разі, коли різні матеріали присутні в ювелірному виробі або продаються в неоправленому стані, масу каменів різних категорій не можна визначати сумарно.

2.12.7 флуоресценція (*fluorescence*)

свічення, яке спостерігається під дією ультрафіолетового (УФ) опромінення

2.12.8 атестація алмазів (*diamond grading*)

включає визначення і опис найважливіших особливостей огранених

алмазів (див. 2.2)

Приклад

Чистота, колір, характеристики огранування і маса у каратах.

Примітка 1. Синтетичні алмази (2.4) також можуть бути атестовані.

2.13 Облагородження (*treatments*)

2.13.1 облагородження (*treatment*)

будь-яка обробка за людського втручання відмінним способом, ніж ограновування, полірування, очищення поверхні та оправлення, яка змінює вигляд каменю

Приклад

Покриття поверхні, заповнення тріщин, нагрівання, опромінення, лазерне свердління, обробка високою температурою і високим тиском (НРНТ) або будь-якими іншими фізичними або хімічними процесами.

2.13.2 заповнення тріщин (*fracture filling*)

часткове або повне заповнення тріщини/розколу певною речовиною, наприклад, склом, з метою зменшення помітності цієї тріщини/розколу

2.13.3 опромінення (*irradiation*)

дія радіації для зміни кольору

2.13.4 лазерне свердління (*laser drilling*)

випалювання каналу за допомогою лазера від поверхні каменя до включення (звичайно чорного кольору) для підведення хімічного реактиву з метою обробки включення і зменшення його помітності

2.13.5 НРНТ-облагородження (*НРНТ treatment*)

зміна кольору шляхом одночасної обробки високим тиском і високою температурою (НРНТ)

Примітка 1. НРНТ-обробка також може вплинути на чистоту каменя.

2.13.6 покриття поверхні (*coating*)

покриття поверхні каменя речовиною, яка наноситься на всю поверхню або на її частину, щоб змінити зовнішній вигляд каменя

2.14 Документація (*documentation*)

2.14.1 комерційні документи (*commercial documents*)

укладені документи, у тому числі в електронному вигляді, в цифровому форматі або в інтернеті для запису умов продажу та вартості покупки, фактичної або очікуваної

ПРИКЛАД

Сертифікати, рахунки продажу, рахунки-фактури, записи, апробації, пропозиції, квитанції, рекламні матеріали, оціночні або будь-які інші документи подібного характеру чи значення

2.14.2 розкриття інформації (*disclosure*)

відображення відповідної інформації про алмаз, синтетичний алмаз або імітацію алмаза та їх облагородження.

3 РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ

3.1 Зловживання термінологією

Цілям цього стандарту суперечать дії, що призводять до помилкового або оманливого судження, представлення або уявлення про походження, утворення, виробництво або стан будь-якого алмаза, облагородженого алмаза, синтетичного алмаза, імітації алмаза або складеного алмаза та не відповідають у будь-яких аспектах будь-якому чи всім положенням цього стандарту під час їх продажу, торгівлі або розповсюдження.

3.2 Алмаз

Найменування "алмаз" без додаткових пояснень повинно використовуватися тільки для алмазів відповідно до 2.2.

3.3 Облагороджений алмаз

Алмаз, що був підданий облагородженню, повинен бути розкритий у документації як "облагороджений алмаз" та/або супроводжуватись посиланням на конкретний вид обробки; відповідна інформація має бути очевидною та однозначною.

Терміни "природний облагороджений алмаз" або "облагороджений природний алмаз" не допускаються для використання, оскільки вони можуть бути оманливими.

Будь-які особливості, що виникли внаслідок облагородження, повинні бути розкриті.

Не допускається використання аббревіатур.

3.4 Синтетичний алмаз

Синтетичний алмаз повинен бути описаним згідно з 2.4, його опис має бути одразу очевидним і однозначним. Не повинні використовуватись аббревіатури для розкриття інформації щодо синтетичних алмазів.

Ознаки натуральний, справжній, непідробний, коштовний, благородний, поліпшений та термін "дорогоцінний" не повинні використовуватись в описах будь-яких синтетичних алмазів.

Брендові назви виробів та найменування виробників у поєднанні зі словом "алмаз" є недостатньою інформацією, якщо вони стосуються синтетичних алмазів.

Синтетичні алмази можуть піддаватися облагородженню.

3.5 Складений камінь

Складені камені, в яких усі частини є алмазами, повинні бути названі "складений алмаз" або "алмазний дублет".

Складений камінь, у якому деякі, але не всі частини є алмазами,

прДСТУ 18323:20__ (ISO 18323:2015, IDT) (1 ред.)

повинен бути описаним словами "дублет" (дві частини), або "триплет" (три частини), або "складений" (дві або більше частин), і ці слова одразу мають поєднуватись з правильними назвами компонентів зібраних виробів, які повинні бути зазначені від верхньої частини до низу і розділені косою рисою (/).

ПРИКЛАД

Дублет, верхня частина якого - алмаз, а нижня частина - синтетичний алмаз, має бути названим "алмаз/синтетичний алмаз дублет" або "дублет алмаз/синтетичний алмаз".

3.6 Імітації алмаза

У випадку, якщо для імітації алмаза використана будь-яка штучна речовина, вона повинна бути зазначена власним ім'ям (наприклад, "скло", "пластик", "синтетичний корунд", "кубічний діоксид цирконію") або назвою імітації – "імітація алмаза" чи "штучний замітник алмаза", а опис повинен бути одразу очевидним та однозначним (див. 4.3.3 – 4.3.6).

3.7 Дорогоцінні камені, які можуть бути неправдиво подані як алмази

Дорогоцінний камінь інший, ніж алмаз, колір, огранування та зовнішній вигляд якого є подібним до алмаза, і який може бути неправдиво поданий як алмаз, повинен завжди мати власну мінералогічну назву, він не може описуватись як "імітація алмаза".

4 ГЛОСАРІЙ

4.1 Загальна частина

Цей глосарій містить перелік термінів, з якими може зіткнутися споживач, і який не є вичерпним.

4.2 Можливе облагородження алмазів, яке повинно бути розкрито

Покриття поверхні.

Заповнення тріщин.

НРНТ-облагородження.

Опромінення.

Опромінення і відпал.

Лазерне свердління.

Фарбування.

Лакування.

Будь-яка комбінація вищезазначених методів.

4.3 Речовини та камені, які можуть бути неправдиво подані як алмази

4.3.1 Загальна частина

Алмази можуть бути забарвлені у різні кольори, речовини та камені, перераховані нижче, також можуть бути забарвлені у різні кольори.

4.3.2 Синтетичні алмази

На сьогодні синтетичні алмази можуть бути виготовлені за допомогою двох різних методів:

а) висока температура, високий тиск (НРНТ);

б) хімічне осадження парів (CVD).

4.3.3 Інші синтетичні камені

Муасаніт синтетичний.

Рутил синтетичний.

Сапфір синтетичний.

Кварц синтетичний.

Шпінель синтетична.

4.3.4 Штучні камені

Штучний камінь кубічний двоокис цирконію (CZ).

Штучний камінь фабуліт®, титанат стронцію.

Штучний камінь ІАГ (ітрій-алюмінієвий гранат).

Штучний камінь ГГГ (гадоліній-галієвий гранат).

4.3.5 Складені камені

Шпінель синтетична безбарвна/штучний камінь.

Фабуліт® дублет.

4.3.6 Скло

Скло.

Свинцеве скло.

Свинцевий кришталь.

Страз.

4.3.7 Дорогоцінні камені, які можуть бути неправдиво подані як алмази

Кварц /гірський кришталь.

Сапфір.

Топаз.

Циркон.

Берил.

ДОДАТОК НА
(довідковий)

ДОКУМЕНТИ ПРО ЯКІСТЬ ОГАНОВАНИХ АЛМАЗІВ

А.1 Споживачам інформацію про якість огранованих алмазів доводять за результатами їх атестації у супровідних документах за установленими правилами атестації дорогоцінного каміння.

Документи про якість огранованих алмазів мають містити таку інформацію:

а) назва ("алмаз" або "діамант" - для природних алмазів, "синтетичний алмаз" або "синтетичний діамант" - для синтетичних алмазів);

б) маса у каратах (не менше ніж з двома десятковими знаками в числовому значенні);

в) відомості про чистоту, колір та огранування;

г) наявність облагородження (із зазначенням способу облагородження) або його відсутність;

д) інші характеристики та/або відомості згідно з 2.12.7, 3.5, 3.6 (за потреби).

А.2 Відомості про характеристики алмазів наводять згідно з технічними умовами або іншими нормативними документами, в яких встановлено технічні вимоги до продукції і правила її маркування.

ДОДАТОК НБ

(довідковий)

ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАЦІОНАЛЬНІ ПРИМІТКИ

Розділ/пункт	Примітки
2 Терміни та визначення понять 2.2	В Україні використовують також термін-синонім "діамант".
2.10	В Україні до дорогоцінних каменів відносять не тільки природні мінерали за певним переліком, визначеним законодавством, а й їхні синтетичні аналоги.

ДОДАТОК НВ

(ДОВІДКОВИЙ)

БІБЛІОГРАФІЯ

1 PAS 1048-1, Grading polished diamonds — Part 1: Terminology and classification, available at: <http://www.beuth.de/en/>

2 PAS 1048-2, Grading polished diamonds — Part 2: Test methods, available at: <http://www.beuth.de/en/>

3 THE DIAMOND BOOK. Terminology & Classification, available at: <http://www.cibjo.org/>

4 IDC-Rules for grading polished diamonds, available at: <http://www.internationaldiamondcouncil.org/>

прДСТУ 18323:20__ (ISO 18323:2015, IDT) (1 ред.)

Код згідно з ДК 004 39.060

Ключові слова: ювелірна справа, ювелірний виріб, дорогоцінний камінь, алмаз, діамант, облагородження, споживач.